Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII. Ч. 166. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 28-го СЕРПНЯ (AUGUSA) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 166. VOL. LXII.

В БРАЗИЛІЇ ПАНУЄ СПОКІЙ

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ФОРМУЄ КОАЛІЦІЙНИЙ УРЯД; ПРОДОВЖУЮТЬСЯ АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ

Ріо де Жанейро, Бразилія. — Після заворушень і демонстрацій у Бразилії у зв'язку з смертю і похороном президента Хетулія Варгаса в цілій країні знову йде нормальне життя. Новий президент держави Хоао Кафе Фільо вже приступив до формування коаліційного кабінету. Він іменував генерал-майора Енріка Техеіра міністром війни після того, як зрезигнував з цього посту генерал Евклідес Хенобіо да Коста, який має зайняти високе становище в армії. Продовжуються арешти комуністів, яких досі заарештовано більше як сто осіб впродовж останніх двох днів. Повідомляється, що до нового уряду ніхто не ввійде з тих міністрів, які займали міністерські пости за попереднього президента Варгаса. Але хоч і будуть зміни на міністерських постах, то не передбачається змін в закордонній ані внутрішній політиці країни. Після похорону Варгаса в його родинному селі багато високих урядовців заявили, що вони не бажають займати свої становища під новим президентом. Зрезигнував шеф штабів маршал Хоао Батиста Маскаренгас де Моралес. Те саме зробив і генерал Неро Нура, міністер летунства, який давніше був пілотом президента Варгаса. Адмірал Ренато Гілгобель відмовився залишитися на пості міністра фльоти, а полковник Торрес не хоче займати становища шефа поліції федерального дистрикту Ріо де Жанейро. Панує велике розходження між адміралами і приятелями покійного президента Варгаса і його політичними ворогами. Новий президент Кафе, хоч і був політичним співробітником Варгаса, то займає більш примирливе становище до політичних противників Варгаса. Гадають, що президентові Кафе вдасться привести країну до замирення та злагідниги політичні розходження. Але смерть Варгаса викликала примирливий настрій і серед його політичних противників. Щоденники „О Глльобо" і „Трібуна да Імпренса" надрукували передові статті в примирливому тоні. Видавець „Трібуни" Карльос Лацерда написав, що політичну кризу з президентом Варгасом спричинили дорадники бувшого президента, яким він вірив, і які його обманули. Він заявив, що „треба допомогти Бразилії відродитися і змагати до осягнення її державних цілей. Президент Кафе формує свій кабінет із нових людей, з поважних науковців, які дають запоруку, що зможуть з успіхом виконувати свої обов'язки.

Не буде нового „Мюнхену" — твердить сен. Новленд

Оквленд, Каліфорнія. — Провідник республіканської більшости в Сенаті, сенатор Вільям Новленд заявив на зборах підприємців і професіоналістів, що ЗДА відкинуть всяку пропозицію приступити до будь-якого порозуміння на зразок нового „Мюнхену", якщо така пропозиція виникне на якійсь міжнародній конференції. Новленд сказав, що ЗДА ведуть „реалістичну переоцінку своєї закордонної політики", і що „кожна комуністична агресія проти держав, які мають договір із ЗДА, натрапить на спротив усіх оборонних сил ЗДА". „Тепер вже не буде тих святощів, які були за рікою Ялу" — заявив сенатор Новленд. Але — додав він — ті американські союзники, які очікують на допомогу ЗДА, мусять бути приготовані допомогти вільному світові у спільній обороні.

Американська фльота на Пацифіку не буде зменшена

Вашингтон. — Команда фльоти повідомила була попереднього дня, що Сьому фльоту, яка стоїть на Тихому океані коло східного азійського узбережжя, плянується зменшити. Тепер стан цієї фльоти такий: 15 літаконосців, 10 кружлякфв, 125 нищильників і 60 підводних човнів. Недавно, говорячи про зменшення 7-ої фльоти, адмірал Роберт Б. Карні сказав, що це станеться внаслідок закінчення війни в Кореї та Індо-Китаї. Але команда фльоти спростовує вістки про зменшення оборонної сили 7-ої фльоти, і заявляє, що ця фльота не буде зменшена з огляду на загрозу для Формози збоку комуністичного Китаю. Цю заяву видано напередодні зборів на Філіппінах, де мають обговорювати справу східно-азійського оборонного союзу на взір європейського НАТО.

Політики не допустили до перемоги в Кореї — заявив Стратемаєр

Орляндо, Флорида. — Бувший командант Летунства на Далекому Сході, генерал-ляйтенант Джордж Е. Стратемаєр на Сенатській Підкомісії Внутрішньої Безпеки заявив, що „державний департамент і його політики" завинили в тому, що в Кореї згинуло багато американських вояків і що Об'єднані Нації програли там війну. „Я не мав права виконувати свою працю, сказав Стратемаєр, і так само генерал Даґлес МекАртур мав зв'язані руки". Від нас вимагали, щоб ми програли війну в Кореї. Ще ніколи в історії ЗДА військовий командант не був у такому положенні, щоб йому не вільно було виграти війну". Стратемаєр твердить, що це був злочин звільняти МекАртура з його становища начального команданта, бо після його звільнення впала мораль американського війська. ОН не мали переваги в людях, але при допомозі летунства і вмілого маневрування могли вийти переможцями.

Демократи критикують промову Дюї

Лонг Пойнт, Н. Й. — Губернатор Нюйоркського стейту Томас Дюї, промовляючи на зборах 5,000 осіб з приводу 100-річчя Республіканської Партії, заявив, що демократи в стейтовій легіслятурі не мають жадної власної програми, а тільки вміють робити обструкцію, не допускаючи до ухвалення поступових законопроєктів, які пропонують республіканці. „Вони тільки кидають каміння на здорову республіканську програму, як вперті, глупі і короткозорі політики-обструкціонери", — сказав Дюї. Ще ніколи демократи так розпачливо не шукали вибачних гасел, як тепер — заявив Дюї. „А республіканці мають „поступову і гуманітарну" програму, як про це свідчать такі їхні успіхи: 1. Побудова стейтової автостради, яка дозволяє без перерви їхати 178 миль. 2. Упорядкування фінансів залізничої лінії Лонг Айленд. 3. Електрівня на ріці св. Лаврентія. 4. Стейтовий закон про виплату допомоги під час недуги членам родини робітників. „Але проти всіх цих законопроєктів виступали демократи в стейтовій легіслятурі". Три визначні демократи, конгресмен Ф. Д. Рузвелт, мол., Аверелл Гарріман і Річард Г. Болч гостро критикують промову губернатора Дюї, кажучи, що він свої неуспіхи хоче прикрити неоправданою критикою демократів.

ОТ. Н. ГІРНЯК ПОСТУПОВО ВЕРТАЄТЬСЯ ДО ЗДОРОВ'Я

Пассейк, Н. Дж. — Отаман д-р Никифор Гірняк, голова Братства УСС, що кілька тижнів тому був важко занедужав, поступово вертається до здоров'я. Все ж таки, перебута недуга та реконвалесценційний стан і вимоги лікаря не дозволять йому взяти участь у вересневих святкуваннях Ювілею УСС.

МАЛЕНКОВ ВИПРОВАДЖУЄТЬСЯ З КРЕМЛЯ

Москва. — Уряд СССР переносить свої бюра з Кремлю до інших домів у Москві — повідомив генеральний секретаріят Комуністичної Партії СССР. Маленков і Хрущов випровадились вже звідтам і мешкають поза Кремлем. Так само Молотов урядує вже в міністерстві закордонних справ у „хмародері" на Вознесенському майдані. У Москві будується новий 46-поверховий хмародер: коли він буде готовий, тоді до нього перенесеться також Президія Верховного Совєта разом із її головою Ворошиловим Тим часом у Кремлі мають відбуватися тільки офіційні прийняття, як напр. приймання вірчих документів від новоакредитованих послів чи якісь особливо урочисті авдієнції. Зрештою, Кремль має бути відкритий для оглядин широкою публікою, а його простори залі використувані для різних публічних і розвагових імпрез. Так було за царських часів, коли столицею був Петербург.

Вчорашній „християнський" посол — нині комуністичний пропаґандист

Берлін. — Карль Ф. Шмідт-Віттмак, член християнсько-демократичної партії канцлера Аденауера і посол до федерального західньо-німецького парляменту від Гамбурга, який минулого тижня з невідомих причин утік з цілою родиною до Східньої Німеччини, виступив уперше в Східньому Берліні на пресовій конференції. Він говорив про те, що ЗДА буцімто рішили поставити не 12 (як говорилось у пакті Оборонної Спільноти), а 48 західньо-німецьких дивізій, із сильним летунством, спадуками її іншими спеціяльними військовими формаціями. Він називав генералів Гойзінгера і Круделя, як нібито німецьких військових фахівців, які є дорадниками генерала Ґрунтера у справах нової німецької армії. Створення 24 нових німецьких дивізій було нібито заплановане на листопад цього року. Шмідт-Віттмак проводить ту саму лінію комуністичної пропаганди, що її продиктовано також Йонові, а саме — дискредитувати ЗДА та політику Аденауера і не допускати до відбудови німецької армії, підбурюючи особливо французів і англійську публічну опінію.

Совєтська фльота переганяє силою англійську

Лондон. — Совєтська воєнна фльота зростає так швидко, що коли це темпо вдержиться, то внедовзі перевищить своєю силою фльоту англійську — твердить звідомлення британської адміралії. В найближчих двох-трьох роках СССР матиме морську фльоту силою 30 кружляків, 150 нищильників, 500 підводних човнів і щонайменше 4,000 гідролітаків. Крім того, вона розпоряджатиме коло 500 моторо-торпедними човнами, 1,000 міноносцями і коло 300 легкими стежними кораблями, не рахуючи величезної кількости допоміжних кораблів, човнів і поромів. Від 1945 року Москва видатковала на цілі морського зброєння коло 33,600,000,000 дол. Морське зброєння СССР поступає тому так швидко, що, крім усіх совєтських доків, зайнятих будовою нових воєнно-морських одиниць, підводні човни будуються у майстернях вглибині краю. Один совєтський підводний човен, що має поле діяння на 20,000 миль, будується за 6 місяців, а протягом одного року СССР може збудувати 6 кружляків і 30 далекопростірних підводних човнів та поважну кількість нищильників. У звідомленні британської адміралії підкреслюється, що командувач совєтської воєнної фльоти адмірал Кузнєцов є особистим приятелем міністра закордонних справ Молотова і тому це раптове зброєння СССР на морі має особливо ґрізне політичне значення.

На овиді ще одна конференція з СССР

Париж. — Аналізуючи тенденції французького прем'єра Мендес-Франса в його політиці у відношенні до пакту Оборонної Спільноти, західні обсерватори доходять до висновку, що, всупереч деяким своїм заявам, Мендес-Франс таки хоче довести до ще одної конференції чотирьох великодержав у справі Німеччини. Правда, він заявив на Брюссельській конференції, що є противником „невтралізації" Німеччини та позбавлення її власної армії, бо тоді в середній Европі настала б пустка, і вважає необхідною участь Німеччини в західній оборонній системі. Але водночас він, використовуючи довгий час, поки Захід виготує нову форму співпраці на місце Оборонної Спільноти, — натискатиме на переведення нової конференції із Совєтами у справі Німеччини. Франція сподівається, що якщо СССР погодиться на об'єднання Німеччини з урядом, який постане на основі вільних виборів, тоді справа відбудови німецької збройної сили або цілком відпаде, або відтягнеться на довший час.

ПЛЯНУЄТЬСЯ КОНФЕРЕНЦІЮ 8 ДЕРЖАВ У СПРАВІ ОБОРОНИ ЗАХОДУ

НА ВИПАДОК ВІДКИНЕННЯ ПАКТУ ОБОРОННОЇ СПІЛЬНОТИ — ВІДБУДЕТЬСЯ МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ З УЧАСТЮ ЗДА И АНГЛІЇ

Вашингтон. — На випадок, якщо в найближчому тижні французький парлямент відмовиться ратифікувати західній європейський пакт Оборонної Спільноти, по всій імовірності відбудеться конференція 8-ми держав Заходу для знайдення нових форм організованої оборони Західньої Европи. Ідею такої конференції піддали деякі учасники недавньої Брюссельської конференції: у тій новій конференції взяли б участь всі 6 учасників Брюссельської конференції, отже сигнатарі пакту Европейської Спільноти, який оце розбився об спротив французьких партій (Франція, Італія, Західня Німеччина, Голляндія, Бельгія і Люксембург), а також 3'єдинені Держави й Англія. Місцем конференції будуть би Лондон або Люксембург. Така конференція відбулась би швидко, але переговори про неї почнуться не швидше, як при кінці наступного тижня. Саме в суботу 28 серпня сходиться французький парлямент для ратифікації пакту Оборонної Спільноти. Всі комісії парляменту, через які переходив той пакт, відкинули його. Також не підлягає вже сумніву, що сам теперішній прем'єр, П'єр Мендес-Франс зайняв вороже до того пакту становище, ображений, що 5 інших сигнатарів пакту одностайним фронтом відкинули в Брюсселі його пропозиції на зміну основних точок пакту. Тому Мендес-Франс з місця відкинув нові пропозиції, що їх предложив бельгійський міністер закордонних справ Спаак, щоб в останній хвилині рятувати пакт Оборонної Спільноти. Мендес - Франс оприлюднив своє негативне відношення до бельгійської ноти негайно після її одержання, коли бельгійський амбасадор встиг вернутися до своєї амбасади. Свою радість, що пакт Оборонної Спільноти буде відкинений і що таким чином Франція „збереже свою суверенність" висловив перший голова французької держави після звільнення Франції від німецької окупації де Голь. Заte група чільних французьких політиків, як колишні прем'єри Поль Рейно і Маєр та колишній кількакратний міністер закордонних справ Шуман наражувалися над тактикою, яка помогла б відкласти справу голосування над пактом Оборонної Спільноти до половини вересня ц. р., а до того часу старатися повалити уряд Мендес-Франса. Таким чином не є виключені несподіванки на цій сесії французького парляменту.

В усякому разі, коли б Франція похоронила пакт Оборонної Спільноти, то рішення заступити його якоюсь іншою комбінацією повинні прийти негайно, без довшої затримки — повідомляють із компетентних Вашингтонських кіл. Ці останні лякаються, щоб не піднесли голови „невтралісти", які пруть до нової конференції з Москвою і накращу розв'язку німецької проблеми бачать в її повній „невтралізації", себто у позбавленні Заходу активної німецької участи.

Бонн приготовляється до нової політики

Бонн. — Західня Німеччина приготовляється до зміни своєї закордонної політики у зв'язку з новою ситуацією, яка запанує, коли французький парлямент, правдоподібно, найближчого тижня відкине західній пакт Оборонної Спільноти. Голова закордонної комісії в західньо-німецькому парляменті, д-р Е. Герстенмаєр, оприлюднив три безпосередні цілі, до яких змагатиме західньо-німецька політика: 1) негайне одержання Західньою Німеччиною повної суверенности, 2) одержання поновної заяви від ЗДА, Англії і Франції, що вони ґарантуватимуть безпеку Західньої Німеччини й Західного Берліну, 3) створення нових рямців для участи Західньої Німеччини в обороні Заходу. Як виходить з цієї заяви — коментують американські часописи — канцлер Аденауер не бере під увагу перекинути закордонну політику Західньої Німеччини на просовєтські рейки, чи пак на позиції „невтральности" між Сходом і Заходом, що їх рекомендують колишні німецькі канцлери Брюнінг і Лютер. Щойно тоді, коли б виявилось, що співпраця з Заходом рішуче неможлива через вороже становище Франції, Західня Німеччина шукатиме можливостей безпосередньо порозумітися з СССР. Зате німецькі соціял-демократи, мабуть, будуть настоювати, щоб чотири великодержави відбули ще одну конференцію у справі Німеччини, не пропускаючи ні одної нагоди для об'єднання Німеччини.

ЗДА полегшили заборону торгувати з комуністичними державами

Вашингтон. — Адміністрація Закордонних Операцій збільшила список товарів, якими можна торгувати з комуністичними країнами. Список поширено на сотки нових назв товарів, які можна буде продавати Совєтам та їхнім сателітам. Цей список відноситься до американських союзників, які на більшу скалю зможуть торгувати з комуністичними країнами, але незабаром департамент торгівлі повідомить і про зміни для американських експортерів, щоб і вони могли поширити свою торгівлю з комуністичними державами. Відтепер вільно буде продавати Совєтам і їхнім сателітам: льокомотиви (крім турбінових типів); опони для невійськових авт; автоплятформи, автоцистерни, рейки; необроблену нафту; оливу до моторів Дізеля; трактори (крім важких типів); різного роду метали, хемікалії та товари, випродуковані з пластики.

Президент відвідає Гаваї, коли вони дістануть права стейту

Денвер, Колорадо. — Президент Айзенгавер заявив гавайській делегації в Конгресі пані Бетті Фаррінгтон, що він радо відвідає Гаваї, коли вони дістануть права стейту ЗДА і відзначатимуть той святковий для них день. Айзенгавер зобов'язався, що він старатиметься, щоб 84 Конґрес прийняв закон про надання прав стейту ЗДА Гаваям. Проти надання прав стейту Гаваям не протестувала ані одна палата Конгресу, але демократи сполучили ухвалення цього закону із таким же законом для Аляски, і тому він не був ухвалений Конгресом на попередній його сесії.

Шкільні діти заощадили $125,000,000

Ню Йорк, Н. Й. — Союз Американських Банків повідомляє, що шкільні діти в ЗДА в 1953-1954 шкільному році заощадили 125 мільйонів долярів, а в попередньому році — 113,000,000. В цьому році ощаджували 3,800,000 дітей, а попередньому — 3,450,000. Заощаджені гроші шкільних дітей збирають 500 банків у 40 стейтах. Банкові урядовці відвідували школи з доповідями про значення ощадностей, виставляли відповідні фільми, роздавали спеціяльні видання та організували змагання. Ощаджували учні 10.000 шкіл: публічних, середніх і високих шкіл.

СОЮЗОВИЙ ФЕСТИН НА СОЮЗІВЦІ ЗАКІНЧИТЬ ВАКАЦІЙНИЙ СЕЗОН

Великий Союзовий Фестин, що має відбутися в неділю 12 вересня, на Союзівці, вакаційно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу біля Кергонксон, Н. Й., формально закінчить наш цьогорічний вакаційний сезон, після якого знову заповідається оживлена громадська і культурна діяльність у наших громадах. Проте, на самій Союзівці, на загальне побажання публіки, відпочинковий сезон продовжено ще на місяці вересень і жовтень, отже кожний, хто в тому часі матиме вакації або потребуватиме відпочинку, зможе скористати не тільки з усіх великих відпочинкових та розвагових можливостей на Союзівці, але теж із знижених цін. Тим часом, підготова до першого великого союзового фестину продовжується повною силою. Численні громади із стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилвенія, Делевар, Конектикат, Ровд Айленд та інших уже повідомили про організацію прогулянок окремими автобусами. Згідно з дотеперішніми інформаціями, союзовий фестин заповідається найбільшою товариською імпрезою в цьому сезоні. Союзівка і організатори фестину зі свого боку докладають усіх зусиль, щоб цим фестином, який матиме наскрізь старо-крайовий характер з такими атракціями як пошта, колесо щастя, перегони в мішках ітп., започаткувати тут продовження тієї традиції, на яку немає тепер місця на поневоленій рідній землі. Крім звичайних — „фестинових атракцій", спортових змагань та товариської зустрічі, приготовляється теж відповідну мистецько-розвагову програму. Вся імпреза буде сфільмована і опісля висвітлювана по наших громадах. До участи у фестині заанґажовано молоду, але вже відому нашому громадянству з інших удачних виступів Українську Духову Оркестру „Сурма" з Джерзі Сиі, під головством п. Я. Ґавура та під диригентурою проф. В. Задорного. Оркестра має 32 інструменти і її виступ з українськими маршами та мелодіями буде цілком певно великою атракцією для всієї вакаційно-гірської околиці. Зголошення до участи в прогулянках автобусами на той фестин приймають секретарі всіх відділів УНС в поодиноких місцевостях.

ВИСТУПЛЯТЬ НА СОЮЗОВОМУ ФЕСТИНІ

Духова Оркестра „Сурма" з Джерзі Сиі під час одного із своїх виступів під вільним небом. Ця Оркестра гратиме на Союзовому Фестині на Союзівці в неділю 12-го вересня ц. р.

В АМЕРИЦІ

● **Внаслідок сильної бурі** із зливою семитонновий відлам скелі на узбережжі Ніяґари впав у воді. Цим разом скеля завалилася по канадійському боці водоспаду. 28 липня ц. р. скеля вагою 187 тисяч тонн впала у воду по американському боці.

● **Найбільші робітничі організації в ЗДА** — Американська Федерація Праці і Конґрес Промислових Організацій (К-ІО) — обіцяють скласти поважні жертви на добродійні цілі в трьох останніх місяцях цього року. Добродійний фонд плянує зібрати 290 мільйонів долярів на допомогу 19,500 здорових і добродійних установ.

● **Секретар армії** Роберт Т. Стівенс заявив, що він „скаже щось дуже важливе" про свій конфлікт із сен. Джозефом МекКарті після того, як комісія, яка досліджувала цю справу, подасть до публічного відома свій звіт.

● **Голова Демократичного Крайового Комітету** Стіфенс А. Мічелл сказав, що коли президент Айзенгавер називає демократів „пророками нещастя", то республіканців треба б назвати „пророками надії і ходження навпомацки". В англійській мові в цих висловах — гра слів. Айзенгавер говорив про „ґлум енд дум", а Мічелл про „ґовп енд ґровп".

● **На Сенатській Слідчій Комісії** виявилось, що будівляні підприємці в Брукліні вклали в будову домів для Федеральної Будівельної Адміністрації 15,000 долярів і заробили на тому чотири мільйони долярів. Зробили це вони в такий спосіб: брали з адміністрації засокі позички на будову домів, а надвишку вважали „своїм прибутком".

● **В Ріплі, Тенн.**, судили трьох хлопців за те, що вкрали три мельони. Суддя звернувся до всіх присутніх в судовій залі (шерифа, прокуратора і трьох поліцистів) з запитом. — Хто з вас ніколи не крав мельонів? Коли ніхто не підніс руки, суддя звільнив хлопців від кари.

В СВІТІ

● **Мадярський Червоний Хрест** підписав умову з Міжнародним Червоним Хрестом, щоб цей останній зайнявся перевозом харчової допомоги, що її президент Айзенгавер обіцяв мадярському населенню, яке потерпіло від повені. Повінь у Мадярщині принесла шкоди на 62 мільйони долярів.

● **Для Винстона Черчила** пошили нове вбрання, — але його призначено не для нього особисто, а для манекену, що стоїть у славному на весь світ музеї воскових фігур пані Тіссо в Лондоні. Воскова фігура Черчила має нове елеґантне темно-блакитне вбрання.

● **Південно-корейський парлямент** звернувся до Об'єднаних Націй з вимогою розв'язати міжнародну комісію, яка нібито має наглядати за додержанням перемир'я в Кореї, бо комуністичні члени цієї комісії звели всю її роботу нанівець. Генеральний секретаріят ОН відповів, що ОН не покликували до життя цієї комісії і тому не можуть її розв'язати.

● **У Нортгемптоншайрі** (Англія) в міській раді велися затяжні дебати чи можна дозволити одній вдові, щоб вона помістила такий напис на пам'ятнику на могилі її чоловіка: „Одного дня скаже нам Господь, чому Він зламав наші серця і забрав нам його". Вдові заборонили дати такий напис, але вона заскаржила справу до суду і виграла її.

● **Вільгельм Прінц** — це колишній голова комуністичної партії у Гамбурзі, який втік був минулого року до Східньої Німеччини. Там його арештували під закидом „співпраці з контрреволюцією". Йому пощастило знову втекти, цим разом до Західньої Німеччини. Він вилікувався вже з комунізму й оповідає, що в гітлерівському кацеті не зазнав таких знущань, як у в'язниці своїх однопартійців.

● **Голляндські власті** намагаються ствердити ідентичність молодого мужчини, на спині якого шпитальні піклувальниці відкрили такий витатуований напис: „Така доля американських підпалювачів, вбивників і ґанґстерських пілотів". Його знайшли без пам'яти на одній міській площі і привезли до шпиталю. Там він назвав себе Давідом Роллінсом із Вашинґтону: був, мовляв, капітаном американського летунства і в німецькому таборі полонених німці силою витатуували йому цей напис. Але ні в списках американських летунів, ані американських полонених в Німеччині, ані під американською адресою, яку подає, його нема.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„ЗА НАШЕ ЖИТО..."

„За моє жито ще мене й набито" — говориться в українському приповідці. Це саме можна сказати й про відношення інших країн до Америки. Два рази, у двох світових війнах Америка урятувала Европу і світ від страшної загрози, багато разів рятувала і рятує цілі кріни та народи від воєнних чи стихійних нещасть і руїн. Америка сьогодні є єдиною реальною обороною світу проти страшного марива большевицької заглади, і рівночасно Америка є об'єктом цілком або в більшості безпідставних напастей, а то й своєрідної ненависти збоку тих, яких вона рятує і захищає. Із справжнім здивованням заговорили про це останнім часом деякі американські та чужі спостерігачі.

„Я дуже затривожений станом наших відносин закордоном; З'єдинені Держави мають приблизно таку саму популярність в Европі, як мала її гітлерівська Німеччина в рр. 1938-39", — пише відомий колюмніст закордонних справ пресового концерну Скрипса - Говарда, Філіп Симмс, у кореспонденції з Франції. Він твердить, що „внаслідок тарабарщини комуністичної пропаґанди та наших власних помилок, наші цілі знаходять щораз менше зрозуміння, а наші союзники щораз частіше говорять приємні речі про Маленкова та Молотова і неприємні про Айзенгавера та Доллеса". Він приходить до висновку, що „навряд чи ми маємо бодай одного союзника, на якого могли б розрахувати, коли б червоні почали скидати атомові бомби на Ню Йорк, сполучивши це з пересторогою для Лондону чи Парижу".

На подібний стан справи звертає увагу і кореспондентка лондонського „Економіста" Барбара Ворд, наводячи цілу низку фактів з дивної протиамериканської пропаґанди серед европейських союзників. Наприклад, европейський редактор не назве „невідповідною", „хибною" чи будь-якою іншою заяву американського державного мужа про політику відплатної готовости на випадок комуністичної аґресії, а тільки назве її політикою „підпалювача війни". Або, наприклад, висловився хтось в Америці критично про американських союзників — і серед цих союзників уже починається крик про „поворот Америки до ізоляціонізму".

Ці дивні й безпідставні пересуди проти Америки стали в інших країнах уже своєрідною психозою, яку зручно використовує і підсичує Кремль. До якого вершка доходить ця психоза міг би послужити для нас хоч би згадуваний вже при різних нагодах факт, що і одна українська европейська газета впродовж деякого часу друкувала про Америку найбільші нісенітниці, які їй надсилав один, і правдоподібно одинокий, антиамериканський психопат з-поміж українців.

Чим це все пояснити? Цитована вже Барбара Ворд уважає, що „не бути любленим є одною із даних могутности". Це правда, яка випливає вже із слабости людської природи. Кривий, горбатий чи бідний з природи не матиме більшої симпатії до здорового, простого чи багатого, хоч би той був його навіть найбільшим добродієм і опікуном. А Европа і Азія справді „хворі, слабі і втомлені" — як твердить Симмс у своїй кореспонденції. Вони не тільки за справжній мир, але вже за саму ілюзію миру бодай на кілька років готові морально і фізично скапітулювати, ніж робити нові зусилля для своєї власної оборони та свого власного „пережиття".

Можливо, що ситуація не є така трагічна, як це могло б здаватися на підставі наведеного, Бо, крім цих критиків та капітулянтів, помітні теж і здорові рухи між европейськими народами, очі яких не засліплює протиамериканська заздрість і протиамериканські пересуди, очі яких добре бачать і добре знають щирість і вартість американської приязни в теперішніх критичних часах. З другого боку, Америка не повинна легковажити хай і психопатичного протиамериканського наставлення інших і відносно поступати. Для цього повинні мати відповідні інструкції і відповідне виховання ті американці, які офіційно чи приватно репрезентують Америку закордоном. Це повинна мати на увазі американська пропаґанда і з цим повинні рахуватись американські політики. Знаючи про такий стан, нам треба насамперед самим усунути всі ті наші власні недомагання й помилки, що до цього стану спричинились, а далі дати нашим союзникам нагоду і допомогти їм переконатись та пізнати Америку, таку, якою вона справді є, а не якою здається або якою змальовують її всілякі явні та приховані вороги. Пізнання справжньої Америки та її високих ідеалів і цілей дасть їй найбільше і найвірніших приятелів, яких можна тільки здобути, а не купити.

Фальшивий американізм

Цікавим причинком до дискусії над значенням американізму може бути становище преосв. Данила Іванця, єпископа - ординарія Питсбурзької греко - католицької дієцезії, проголошене в формі комунікату, вміщеного у ч. 32 (з 12 серпня 1954 р.) „Вєстніка Греко - Кафтолического Соєдиненія", що виходить у Гомстеді, в стейті Пенсилвенія. Читаємо там між іншим:

„Дякувати Богу, я безпечно повернувся з Риму і тепер маю щасливий привілей сповістити Вас, що я є уповноважений Святою Конґреґацією для Східніх Церков... прилюдно заявити і ствердити, в імені Святої Столиці, що наш Питсбурзький Екзархат Візантійсько - Слов'янського Обряду не буде ні розділений, ані зіллятий з іншим ні тепер, ані в передбаченій майбутності; що під церковним оглядом в цілості ми залишимося тими, чим ми були і тепер є — Ординаріятом, наділеним канонічно повною юрисдикцією у всіх справах, що стосуються духово - релігійного життя католиків Візантійсько - Слов'янського (Грецького) Обряду на цілій території З'єдинених Держав Америки, які походять з роду карпато-російського (русинського), мадярського, хорватського, чехословацького, угорського, югославського...

Далі, я дістав запевнення й понтифікальне уповноваження сповістити, що найновіша централізація Сестер Чину св. Василія Великого не має ніяк на цілі стати засобом, при допомозі якого наші власні Сестри Василіянки з монастиря св. Мокрини з Юніонтавну, Па., мають бути включені в українську орбіту...

Надіюся, що це повідомлення принесе багато радости, самопевности і оновленої рішучости, як для вас, так і для мене. Це не тому, начеб то я був проросійський і протиукраїнський, а радше тому, що я — католик, американець і прихильник церковного об'єднання..."

Склавши таку заяву, преосв. Іванцьо пояснює слова „я католик" такими додатками: *Під час його побуту* в листопаді минулого року, Святіший Отець згадував, як глибоко він був засмучений, коли приходилося бути свідком гіркого і розгнузданого антагонізму між католиками різних національностей. Із спостережень упродовж довгих років, — заявляє преосв. Іванцьо, — мусимо з смутком завважити, що наші галицькі браття постійно намагаються пояснювати всі рутенські — руські — карпаторосійські справи як українські. Вони згадують наших єпископів Ромжу, Стоюку, Гойдича, Гопка і навіть мене, начебто ми були „карпатськими українцями". А коли їхня „українсько - католицька преса" згадує про наші діяння і події, то завжди називає їх „карпато - українськими", і таким чином гнівить і ображає наш неукраїнський елемент".

Заяву „я американець" пояснює питсбурський Владика так. „Дякувати Богу і нашим предкам за те, що вони мали відвагу і постанову виїхати з свого рідного краю в пошукуванні волі і нагоди. Тепер насправді ми дійсні і вдячні американці. Европейська політика, як така, нас не цікавить. Як американські громадяни, ми молимося, надіємося, працюємо й живемо так, щоб втримати, скріпити, а по можності навіть поправити нашу дорогу нову батьківщину. І ми не зацікавлені розбудовою країн і урядів закордоном... Навпаки, панівна думка української преси, як католицької, так і некатолицької, така: „Будуйте українців для України". Я не вірю, щоб такий перебільшений старокрайовий настрій був правильним або корисним для ЗДА... Я вірю, що чужинно - політичні діяння є грішні і не добре використовувати нашу релігію і її спадщину для цілей чужинної пропаґанди..."

Наприкінці є вияснення слів „моє наставлення про католицьку єдність", тобто про злуку Східньої Церкви з Західньою.

Оце церковно - національно - політичне „вірую" преосв. Іванця можна розглядати з різного становища. Нема сумніву, що поголоски про різні зміни в розмежуванні й поділ в єпархіях візантійського обряду можуть насторожити владику для втримання цього стану, який він успадкував по своїм попередникові. Чому, одначе, встрявати йому в справи української національности, коли це не має жадного відношення до його єпархії, що складається з американців кількох національностей?

А ще дивнішим виглядає, коли владика, покликуючися на свій американізм, хоче кинути камінчиком в український церковний і нецерковний табір. Відомо, що Америка дала повну підтримку початковій організації Чехословацької республіки, бо це саме становить американську традицію давати захист свободолюбним духам різнородних національностей. Чому саме вважати за неамериканський патріотизм, коли хто пробує знайти в Америці підтримку для українських визвольних змагань? Під теперішню пору Америка саме шукає свободолюбних елементів серед емігрантів з-під комуністичних країн. Якщо преосв. владика не розуміє духа часу і публічно проголошує себе щасливим, що він не такий, як оті українці, все одно, чи вони католики чи некатолики, то це нагадує деякі притчі з біблійних оповідань.

З цілого комунікату, вміщеного у „Вєстніку" пробивається одна дуже значуща риска, а саме — страх перед непоборною українською ідеєю, яка скорше чи пізніше поглине тих невігласів українського роду, що не хочуть розуміти історичної необхідности. Тому, замість витрачати сили на стримання цієї ідеї, краще признати перед самим собою і своїми однодумцями, що приходить пора з цією ідеєю помиритися і стати до великої праці для всебічного об'єднання українського племени і його нащадків.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ

Причини европейської драми

Постійні невдачі, що їх від довшого часу зазнає Европа, і її загальне дуже складне положення змушують застановитися над причинами цього всього. Що сталося, що через п'ятдесят років після смерти британської королеви Вікторії не видно й сліду з її величної „вікторіянської епохи", — епохи, коли примат Европи над світом був визначним і респектованим фактом. А тепер ось минає десять років від закінчення другої світової війни і Европа далі на бездоріжжі, а основні питання її життя, творчости і оборони не полагоджені. Немало крови напсувала тяганина довкруги Европейської Оборонної Спільноти, а остання брюссельська невдача виповнила вщерть чашу терпеливости.

Загальноприйнятою думкою є, що „в усьому винна Франція", що вона є головною перешкодою до налагодження европейських справ. Та сама Франція, яка сотні років стояла на чолі Европи, дала людству цілі плеяди глибоких мислителів, учених, неперевершених мистців і полководців — власне ця Франція є сьогодні в загальній опінії „хворою людиною". Мабуть більшість людей задовольняється цією відповіддю. Але, на нашу думку, це далеко не так. Бо „хворою" є не тільки Франція, але ціла Европа. Вона є хворою як цілість, і хворими є її поодинокі національні частини. Взяти для прикладу по черзі від Великої Британії, через Німеччину аж до Італії й усюди — незаперечні об'яви нездорового стану. Цього стану не визначають самі лише внутрішні конфлікти, спори, непорядки. Конфлікти всередині кожної нації були й будуть, і це не є хвороба. Хвороба починається тоді, коли немає людей, які вміли б ці конфлікти ладнати й, коли не видно шляхів і засобів цього ладнання. А саме так є сьогодні в Европі.

Такий критичний стан не міг постати припадково, або з одної - двох причин. На нього мусів скластися цілий ряд важливих і тяжких причин, ряд невдач і помилок, що породили існуючий стан речей. На деякі з цих помилок хочемо вказати, з огляду на їх актуальність.

Про другу світову війну, її майстер і стратег, англійський прем'єр - міністрів Черчил, висловився: „непотрібна війна". А цікаво, що з першою світовою війною? Сучасна історіологія майже без вийнятку обтяжує відповідальністю за першу світову війну всіх її учасників. Але горе було не в самій війні, а в її закінченні, в її наслідках. Так звані переможці в тій війні знищили вільгельмівську Німеччину, поділилися її колоніями, наложили на неї стомільярдовий гарач, щоб зруйнувати її якнайосновніше. І у висліді відкрили шлях внутрішнім кризам і заворушенням, загальній дезорієнтації, в якій постала дилема: гітлерівці, або комуністи. Уявім собі на хвилину, що альянти в 1918 р. не розвалили цісарської Німеччини, і кожному стане ясно, що не дійшло б до Гітлера.

Одначе цією одною величезною помилкою західні альянти не задовольнилися. Вони зробили все можливе, щоб не допустити до того, щоб Гітлер і Сталін себе взаємно знищили, хоч було ясно, яку користь з цього мав би Захід. Та, замість сприяти цьому, вони почали кокетувати з большевиками, зміцнюючи їх. Нагло большевики стали для них малощо не демократичною системою, з якою можна й треба договоритися й співжити. І ще досьогодні на сторінках майже всієї західньої преси можна знайти безкритичну лайку на адресу Мюнхенської конференції чотирьох в 1938 р. (В цій конференції взяли участь прем'єр - міністри: Англії — Чемберлен та Франції — Даладьє і Гітлер з Мусоліні). Ще досьогодні належить до „доброго тону" лаяти Мюнхен „епізментом", „зрадою демократії" і т. д., а мало-хто не боїться вказати на те, що власне Чемберлен і такі, як він, Мюнхеном хотіли пхнути Гітлера на протибольшевицький виступ. Не бачив того ніхто, крім большевиків, які зареаґували на нього якнайгостріше й старалися намовити Чехословаччину йти за всяку ціну на збройний конфлікт. За кожну шансу треба чимсь платити, і тому не диво, що Чемберлен поступив так, як поступив. Але, замість викінченої акції в цьому напрямі, через пів року Велика Британія, під міцним і рішальним впливом і натиском ЗДА, дала ґарантії Польщі, а ще через шість місяців пішла за нею в бій, потягнувши за собою цілий світ. Власне за Польщу, про яку той же майстер другої світової війни, Черчил, пише: „... Польща, що лише шість місяців тому з апетитом гієни включилася в грабіж і знищення чехословацької держави". (W. Churchill: The Gathering Storm).

Вислід другої світової війни відомий. Західним державам пощастило знищити не тільки Гітлера, але й Німеччину і ... відкрити дорогу большевицьким ордам в Европу. Чи не була це чергова помилка, помилка, яка разом з названими вгорі і з цілим рядом інших довела до теперішнього драматичного положення?

Ось звідки виводяться причини сучасної драми Европи. Цими причинами европейські помилки не вичерпуються. Але подані тут вказують, як мало передбачали европейські й американські відповідальні політичні діячі, як недалеко вони бачили та як незугарно розрахували її, забуваючи про історичну тяглість, про взаємозалежність різних світових сил, про те, що пожежа в хаті сусіда загрожує не меншою небезпекою і їм самим. А до цього навчені бачити світ в колонках цифр, були вони неспроможні побачити небезпеку російсько-большевицької революційної динаміки і сприяли їй. Наслідки ж не дали довго чекати на себе.

я. г.

Читайте українські книжки Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 15-ти мільйонового майна організації!

Український шпиталь

Серед нових, незнайомих і часом дивних явищ, які зустріли нашу іміграцію в Америці, чималу ролю у психологічному стані наших людей відіграють перебільшені й жахливі чутки про хвороби, що їм на Рідних Землях не давалося такого значення, якого вони набули тут.

Однією з таких хвороб є пістряк - рак - кансер, що його примара, як виявилося, міцно засіла не в одній уяві.

Пістряк — це хвороба, в підході до якої найбільше треба знати міру і факти, бо непотрібні страхи можуть погіршити здоров'я, а безпідставна легковажність може призвести до дуже тяжких наслідків.

Тим то Головна Управа Об'єднання Українських Жіночих Організацій і звернулася до Українського Лікарського Товариства з просьбою допомогти в організації лекцій на цю тему для ширшого громадянства.

Доктори: Остап Баран, Ярослав Воєвідка і Роман Осінчук, в трьох лекціях повно і ясно висвітлили картину загрози, розвитку і можливостей рятування від цієї хвороби, за що їм належиться глибока й щира подяка. Подяка належиться також і паням з Відділу ч. 1 Самостійного Золотого Хреста, що їм Головна Управа доручила технічне переведення цих лекцій.

Але в своєму слові наприкінці лекцій д-р Р. Осінчук заторкнув ширше і важливіше питання, в якому хотів помочі як від Об'єднання, так і від інших громадських організацій, заінтересованих в охороні здоров'я та санітарній освіті нашої громади. А саме, д-р Осінчук заговорив про влаштування українського шпиталю в Ню Йорку.

Звичайно, це — велетенський проєкт, що потребуватиме не менше як 500,000 долярів на своє здійснення, не рахуючи колосального напруження сил і величезних зусиль нашої громади взагалі, а Лікарського Товариства — в першу чергу. Але тепер, коли наші громади мають вже гарні Народні Доми, а наші асекураційні установи — шкільні курорти, час і пора нашій громаді подумати і про свій шпиталь. Бо всі ми знаємо, що перед тим, як узятися за здійснення такого великого завдання, громада має обговорити, обдумати і настроїтися відповідно, — а тоді, коли загальна думка викристалізується в позитивному напрямку — самі факти та здійснення їх вже не будуть здаватися такими важкими.

Наскільки важливо для хворого бути в оточенні, в якому він може легко й швидко задовольняти свої бажання і виявити свої недомагання, показує приклад з однією панею, що опинилася на операції в американському загальному шпиталі. Після операції вона раптом відчула, що її позиває на воніти, і в тій хвилині — від загальної кволости після операції — вона раптом забула як по-англійськи буде „воніти". Чомусь на перший плян вийшло їй слово „ньюсенс". І вона почала ловити лікаря за рукав, шепчучи йому: „Ай ем ньюсенс, ай ем ньюсенс" І поки лікар зміг догадатися, що саме вона хоче йому сказати — воніти вже корчили спазмами її тіло, розриваючи накладені десять хвилин перед тим шви. Так цей малий, здавалося б, комічний інцидент, мав важкі і неприємні наслідки для хворої.

Маємо вже досить повноправних і досвідчених лікарів, маємо велику громаду з певними заощадженнями, яка може підтримати таке велике діло. Треба тільки, щоб думка про необхідність українського шпиталю глибоко просочилася у свідомість наших людей, щоб Лікарське Товариство одностайно й твердо взялося за його здійснення, — і тоді серед інших лікарських закладів Ню Йорку був би зареєстрований і український шпиталь.

Л. І.

До З'їзду Славістів

Щороку в кінці грудня відбуває свій річний з'їзд велика організація американських філологів „The Modern Language Association of America", що має в своєму складі і відділ слов'янських мов і літератур. Крім того, ще окрему галузь становить організація „The American Association of Teachers of Slavic and East European Languages" (Aatseel), що об'єднує переважно викладачів слов'янських мов і літератур в американських університетах і каледжах.

На цьому з'їзді учені і педагоги в своїх доповідях, що читаються на різних секціях, діляться наслідками своєї наукової праці, своїми досягненнями в тій чи іншій ділянці філології, а викладачі мов обмірковують крім того ще й деякі важливі методичні питання.

При Aatseel існує й Українська Секція, що об'єднує викладачів української мови і літератури в українських і американських школах і взагалі репрезентує в цій організації українську філологічну науку. Тому Українська Секція має подбати, щоб взяти належну участь у цьому з'їзді. Теми доповідей треба зголосити до 1-го жовтня Управі Української Секції на адресу: Shevchenko Scientific Society, 302-304 W. 13-th St., New York 14, N. Y.

Мова доповідей на загальній сесії має бути англійська. Але Українська Секція плянує окрему сесію з доповідями українською мовою, і тому є можливість взяти активну участь у з'їзді й іншим тим нашим колеґам, що з тих чи інших причин не мають можливости виступити з доповідями англійською мовою.

УКК, ідучи на зустріч цій важливій справі, що має велике значення для української науки, щороку приділяє певну суму, щоб оплатити подорож делеґатам з'їзду. Сподіваємось, що й цього року Українська Секція матиме деяку матеріяльну підтримку від УКК для оплати витрат подорожі делеґатам з'їзду з віддалених місцевостей.

Цього року з'їзд славістів відбудеться 27-29 грудня в Ню Йорку, в готелі Нюйоркер. Керівництво Української Секції радо буде вітати на наукових засіданнях всіх гостей, що матимуть нагоду і бажання відвідати ці засідання.

Проф. П. Ковалів

I. Коваль

РЕНЕ

(7)

—Ні, ви повинні слухати тітки хоч би з чемности.

— Тоді я втрачу свої вакації, бездільно пересидівши в хаті.

— Це інша річ...

— І вам не буде шкода, що я без споминів вертатимусь додому?!

— Ви думаєте, що я можу тут щось порадити?

— Безперечно!

— Тоді кермуйтесь своїм розумом і беріть під увагу завваги тітки .

— Безперечно, що так зроблю, а щодо завваг тітки, то буду роздумувати, чи вони правильні, чи ні. Але я не докінчила, що хотіла сказати вам. Я вже забула.

— Ви говорили про музику...

— Ах, так, я сказала, що дуже люблю музику, і власне ціла історія мого життя, [illegible]

— Хіба музика може бути причиною нещастя? — спитав Юрій, усміхаючись.

— Певно!.. Скільки музика може зробити лиха, ви не уявляєте собі!

— Справді?! Перший раз чую таку заяву... Але мене дуже цікавить, в чому власне музика винна?..

— Я не знаю, чи вона кому другому пошкодила багато, але можу сказати про себе.

— Це дуже цікаво...

— А ви не будете скучати, коли моя історія буде занудна і задовга?

— Терпітиму хоч би тому, що мене ця річ дуже цікавить.

Рене засміялась і промовила:

— Ну, добре, я вам розкажу дурненьку історію, якої нікому ще не розказувала тому, що соромилась. До вас маю більше відваги, хоча б тому, що за декілька днів зникну звідси безповоротно. Моя рідна місцевість — це Кольомб, недалеко Парижу. Властиво це не місто, а підміське, гарне село, як всі французькі села. Мій батько був залізничним урядовцем і помер ще тоді, коли мені було заледве вісім років, Моя мама дуже любила мого тата і після його смерти не схотіла вийти заміж вдруге. По батькові ми отримали невеличку пенсію від товариства залізничників і так жили. В мене не було нікого з братів чи сестер і я виховувалась самітно. Ходячи до школи, я пізнала багато подруг, з якими бавилась у вільний час. Я дуже любила дівчат і рівночасно не терпіла жадного хлопця. Вони були дуже нечемні і завжди мене кривдили, сміялись або дразнили. А коли я, роздражнена, заходилась плачем, вони так реготались з мене, що мені мало серце не розривалось із жалю. Я ніколи не скаржилась учителеві, а вони користали з того і ще більше присікались до мене... Часом бувало, обскочуть мене та так щипають зі злости, немов скажені. Мені аж пішла шкіра з болю, а вони реготалися, аж качалися по землі. Ох, як я ненавиділа тоді хлопців, не можу навіть висловитись! І може б ця ненависть залишилась і досьогодні, коли б не один випадок. Одного разу, найстарший, рудий хлопець, схопив мене обіруч, а я вирвалась і подряпала його нігтями до крови. Він так розлютився, що вдарив мене з усієї сили і я покотилась на землю. Тоді вискочив з гурту хлопець на ім'я Мішель і вдарив рудого. І з того постала така бійка, що учитель ледве розігнав. А пізніше так покарав, що я аж плакала, коли він бив їх по черзі. Це на якийсь час відстрашило хлопців, і вони залишили мене в спокою. Але внедовзі, вони знову відновили свою забаву, але вже не так щипали мене, а лише дражнили. Я тоді шукала захисту в Мішеля. Але вони так реготались з нього, що він, засоромившись, прилучався до них і відтягав їхню увагу від мене, шукаючи когонебудь іншої з дівчат. Від того часу, Мішель мені видавався менше збиточником і я за це дозволяла йому відписувати з моєї задачі. Його мама померла і він мав дуже нужденне вбрання і ніколи не зачісуване, чорне волосся. Я зауважила, що він рідко коли їв снідання на перерві, а коли щось мав, то їв крадькома. Я це розказала мамі, а вона відповіла, що його батько дуже вбогий, важко працює і має багато дітей. Моя мама стала давати мені час від часу більше снідання, з тим, щоб я з ним ділилась. Але він не хотів брати. І коли я його намовляла, то так червонівся і хмурився, що я перестала його запрошувати, а лише крадькома, на перерві, вкладала йому в торбу. Він ніколи мені не подякував за це, лише часом я знаходила в моєму кошичку яблуко.

Одного разу мама взяла мене на музичний концерт до Парижу. Коли я почула вперше звуки музики, то мені серце мало не вискочило з радости. А коли на сцену вибігли дівчата і почали танцювати, то я сама розтанцювалася на кріслі, і мама насварила мене. Я спитала маму, що це є, а вона відповіла що це „балет". Коли ми вернулись додому, я цілу ніч не спала, лише повторювала безустанку: балет, балет, балет. Я кілька разів вставала з ліжка і пробувала наслідувати тих дівчат. Відтоді я вже ні про ніщо не думала, лише про балет. Цілими годинами замикалась сама в хаті й танцювала, аж поки зовсім не замучувалась. Мама одного разу це зауважила і насварила мене. А за кілька днів приїхав якийсь старший мужчина і, поговоривши з мамою, оглянув мої ноги і порівняв з маминими. Мама засміялась і сказала мені:

— Коли хочеш танцювати, то я тебе віддам до цього пана і він тебе буде вчити...

Я аж розплакалась з радости, що внедовзі зможу танцювати так, як захочу. Коли я спитала маму, як довго пан буде мене вчити, то мама відказала: „Так довго, поки не виростеш і не навчишся". — Це мені видалось жартом.

Від цього дня я стала ученицею балетної школи. Учитель був доброї, веселої вдачі, але рівночасно і строгий. Ніколи не дарував похибки, завжди треба було повторювати те саме хоч би й десять разів, аж поки не скаже: „Ну, на сьогодні вистачить". В школі було багато дівчат, але відносини між ними були холодні. Вони не терпіли одна одну і кожна хотіла бути найкращою. Моєю товаришкою була одна, найбільш мовчазна, Женя. І хоч я її любила, але ніколи не оповідала того, що для мене було найбільшою таємницею. Часто, коли я верталася поїздом додому, Мішель приходив на станцію з хлопцями, але ми ніколи не сходилися разом. Вони завжди кпили з мене, а я втікала від них. Мішель реготався разом з ними, але ніколи не говорив поганих слів.

Коли я скінчила четвертий рік школи, мама перевела мене до міської школи. Від того часу я розлучилась із своїми давніми товаришками і щодня раненько їздила до міста. Тільки двічі на тиждень я могла вертатися прямо зі школи додому, бо в ці дні не було науки в балетній школі. Зразу я боліла за втратою подруг і ніяк не могла звикнути до іншого оточення, але з часом у мене з'явилось стільки праці, що я поза книжками не мала ні хвилини часу на ґуляння. Мої давні товаришки збайдужіли до мене і навіть кпили з мене деколи. Зв'язавшись з Женею, я не відчувала потреби шукати іншого товариства. Я не зчулась, як проминуло два роки. За цей час нічогісінько не змінилось, хібащо Мішель приходив на станцію сам і я стала чомусь його соромитися. Коли наші погляди зустрічались, він відразу червонівся, як буряк, і нічого не міг сказати, а я обминала його здалека і весь час думала, що всі перехожі слідкують за нами.

Василь Бачинський

З ПРИВОДУ ГАМБУРЗЬКОЇ ПОДІЇ 1717 Р.

(5)

Німецький посол у Гамбурзі, Курцрок, висилає в імені цісарського уряду ноту до магістрату, в якій заявляє, що, на підставі односторонньої заяви царя, Войнаровського видати не можна. Після цієї категоричної ноти було ясним, що цісар, як зверхник Гамбургу, не бажає видачі Войнаровського, що він вийде на волю. А проте сталася несподіванка.

Через п'ять днів Войнаровський опинився в руках московських опричників на допитах, які жахом пройняли увесь тодішній культурний світ. Реляції французького посла Пуссена, які переховуються в архіві міністерства закордонних справ, дають змогу зрозуміти хід подій у цій критичній для Войнаровського дійсності.

Цар перебував тоді під самим Гамбургом, в Альтоні. В суботу, 3 грудня 1716 року, гамбурзький магістрат вислав до царя делегацію, яка ще раз заявила, що видати Войнаровського не може, бо це поставило б вільне місто в скрутне положення. Тоді цар загрозив висланням до Гамбургу армії ген. Переметєва. І так загрозою війни він хотів примусити Гамбург до уступки, а водночас пішов на звичайну провокацію — таким же шляхом, яким і сьогодні послуговуються носії його ідей. 14 грудня приїхала до Гамбургу офіційна царська гофмайстрина, буцімто підшукати квартиру для цариці Катерини, яка сподівалася потомства "і потребувала лікарів-спеціялістів. На ділі вона приїхала в справі Войнаровського. Зараз же по її приїзді графиня Аврора Кеніґсмарк пише листа до Пуссена: „Цар і цариця запевняють, що — коли Войнаровський добровільно віддасть себе в їх руки — йому нічого не станеться. Навпаки, цар помилує Войнаровського й дозволить йому поселитися, де він захоче, при чому бажає обговорити з Войнаровським козацькі справи".

І дивно, така розумна й політично вироблена жінка, як виходить з її листа до французького посла Пуссена, могла порадити Войнаровському прийняти пропозицію царя.

Після якого внутрішнього процесу дійшов Войнаровський до переконання, що може віддати себе в кровожадні царські лапи, не відомо. А проте з перспективи нинішньої дійсности цю таємницю не важко відгадати. Несамовиті засоби катування за часів Петра І нічим не різнилися від метод, уживаних теперішнім МГБ. Знаємо з різних совєтських процесів, як невинні жертви самі обвинувачують себе, каються, пишуть заяви та роблять усе те, чого тільки зажадають від них спеці катівського діла. Тоді світ дивувався Войнаровському не менше, як тепер мадярському кардиналові Міндсенті.

Дізнавшись з преси, що Войнаровський сам попросив магістрат передати його цареві, гамбурзьке громадянство було ніби вдарене обухом по голові. Того ж таки дня о год. 4 Войнаровського під ескортою царських драгунів відставлено в Альтону біля Гамбургу. Це був перший етап на трагічному шляху Войнаровського, з якого не було йому вороття. Усі дипломати і приятелі Войнаровського зрозуміли, що прийшов кінець тому, за яким вони так побивалися. Один з них, а саме англійський посол Матесон, писав 8 грудня: „Бідний Войнаровський уже в руках царя, від якого добра не сподіватися". Того ж самого дня був уже Войнаровський на допиті у Вайсенбургу, головний царський кватирі, де зазнав жахливих тортур.

Ганебний замах на Войнаровського мав надто великий відгомін в Европі, щоб цар міг був оминути деяких пояснень до цієї справи. Тому московський уряд висилає ноту до гамбурзького магістрату, яка мала виправдати вчинок царських опричників. На ділі ця нота нічого не виправдувала. Треба згадати, що безхарактерний Веттіґер за свій вчинок аж до смерти не одержав обіцяних йому грошей за схоплення Войнаровського. Цар не додержав свого слова. Коли ж справа Войнаровського почала вже затиратися в короткій людській пам'яті, один французький часопис приніс цікаву вістку: „Козаки, які підлягають Польщі, перейшли біля Житобира на Україну, вдерлися в те місто і визволили свояка гетьмана Мазепи, полковника Войнаровського, якого московити від довшого часу держали в твердині". Ця вістка не була безпідставна. Пояснення до неї можуть дати нам записки гетьмана Григора Орлика, які збереглися донині. В цих записках, писаних французькою мовою, читаємо: „Одного разу, коли гетьман Орлик перебував із шведським королем, Карлом ХІІ, в Туреччині, відвідав його один старшина козацького війська з України. Він передав гетьманові привітання від козацтва і заявив, що Войнаровський ув'язнений на Україні й чекає визволення від козаків під проводом гетьмана Орлика. Гетьман, маючи досвід щодо московських провокацій, поінформований Карлом ХІІ, що Войнаровського немає вже на Україні, догадувався, в чому річ. Але щоб мати чисту совість, таки вислав відділ козаків під проводом того самого старшини, який прибув з України. І в дійсності, старшина виявився провокатором. Частину того відділу козаків москалі перебили, частина попала в полон, а тільки незначна кількість повернулася. Як називався цей старшина - провокатор, Григор Орлик не згадує.

Войнаровського довго мучили в царській катівні в Петербурзі, щоб видобути від нього зізнання про закордонну акцію мазепинців. Повні протоколи цих допитів переховуються в царських архівах, досі неповністю використані. Тільки частинно з них покористувався наш відомий історик, Костомаров. Войнаровський переносив ці катування як справжній мученик, і цар не багато від нього довідався. Костомаров підтверджує теж, що Войнаровський нічого нового не зізнав. Його держали в тюрмах аж до року 1723, коли цар вирішив заслати небезпечного мазепинця у вічні сніги Сибіру. Як жилося Войнаровському в царських тюрмах, знаємо з листів джури Войнаровського до дружини свого пана, Ганни. В одному листі цей вірний джура згадує, що Войнаровський перебував під такою вартою, що навіть словом не можна з ним перекинутися. „Краще було б нам під поганим турком, писав Войнаровський, де легше було б, ніж тут, між людьми, які не мають милосердя; так вони понадходяться зо мною та моїм паном. Навіть пси мають більше волі, як ми, їх не замикають так, як нас. Краще було б моєму панові піти на жебри, ніж мучитися в цих злиднях".

Таких листів писав джура Войнаровського до його дружини більше. В одному з них, з дня 11 жовтня 1723 р. він пише врешті, що їх стрінуло велике нещастя, бо Войнаровського висилають на Сибір. Зимою 1723/24 прибув Войнаровський з вірним джурою Якубовським до Тобольська, а далі до Якутська поїхав уже сам, тільки під охороною царських жандармів. Там у якутських снігах закінчив він свій вік. У 1727 р. учений Міллер, член російської Академії Наук, висланий з науковою експедицією в глибину Сибіру, стрінув Войнаровського ще в живих.

Войнаровський закінчив своє трагічне життя десь около 1740-41 р., маючи 65 літ. Його могила, як і багатьох інших мучеників за волю України, не відома. Дружина Войнаровського жила деякий час у Швеції. Карло ХІІ вінвен був Войнаровському великі гроші і вона довго клопотала перед шведським урядом, щоб видістати їх. Врешті аж по смерті Карла ХІІ на підставі окремої умови зі шведським урядом п. Войнаровська дістала земельний маєток у Швеції, крім цього будинок у Стокгольмі та дещо грішми. За весь час свого перебування в Швеції Ганна Войнаровська докладала всіх зусиль, щоб визволити свого чоловіка, зрештою 1740 р. продала свої добра і виїхала зі Швеції невідомо куди. Були сліди двоволі численного роду Войнаровських у Станиславщині, і дуже можливо, що Войнаровська подалася в Станиславів, де була невелика колонія мазепинців, який патронував власник Станиславова, Потоцький, сторонник польського короля Лєщинського, союзника Карла ХІІ і Мазепи. Потоцький мав бути хрещеним батьком старшого сина Войнаровського, який носив свого хрещеного батька ім'я, Станислав.

Станислав Войнаровський студіював у Вроцлаві, Лінці, Штрасбургу та Стокгольмі, де зустрічав у 1742 р. гетьмана Григора Орлика і де клопотався за звільнення свого батька, не знаючи, що батько вже не живе. В р. 1744 Станислав Войнаровський поступив на французьку військову службу в гусарський полк, за окремим дозволом короля Людвика XV. Служив одночасно у французькій армії і гетьманич Григор Орлик, що як молодий генерал поляг на полі слави.

— (Закінчення).

Кость Кисілевський

НА КУРСІ УКРАЇНОЗНАВСТВА В „СОЮЗІВЦІ"

Зближався серпень, кінець мого літнього відпочинку. Треба було починати працю в новому середовищі, серед незнаних умов. Ті пляни був давно приготований і ще в травні затверджений Управою УНСоюзу.

А проте різні нові думки не давали спокою. Дума була занята новим почином. Хотілось повести курс якнайкраще, якнайуспішніше.

У мріях з'явився відокремлений від літниська для потреб „урсу дім, в якому курсанти, під проводом учителів і розмовників засвоюють функції літературної мови, призвичаюються сміливо вживати їх та вивчають українознавство. В такому середовищі, де все життя спрямоване на пробудження утасних мовних актів, — радощі з успіхів, захоплення, щирість, відвага, наполегливість, дружба і спочуття ведуть до певної мети. Тому й марилось мені про здобуття прихильности серед курсантів, щоб можна було застосувати найліпшу методу навчання.

Такі думки і мрії займали мене також і в часі подорожі окружною дорогою через Ньюбург та підгір'я Кетскіл. Розкішна природа була на дальшому місці в моїй душі.

Але от ми вже на „Союзівці". Тут рух, бо одні літники прощаються з нею, другі тільки починають сезон. На доріжках і стежках в тіні старих дерев завважую давніх знайомих і нових молодих людей з веселими, бадьорими обличчями. — Чи не курсанти? — вгадую. На грищі розбавлена молодь. — Здається, що то вони, хто з літників міг би так невідь ознайувати грище?! Між грачами завважую свого учня з минулого курсу українознавства. — Що він тут робить? Хіба йому мало того, що засвоїв упродовж п'яти років? Правда, він такі нецікавий, що їм завжди бажається більше знати. А може приманили його тут гарні природи? — думаю. І не помилився!

Ще кількадесять кроків, і мій зір тоне в красі краєвиду. На краях горизонту в промінях заходу вершки гір визирають з-поза хребтів Кетскіл. В долах і на підгір'ї різнились зелень лісів. — Тепер я розумію, чому саме тут осели виробів Союз для своїх членів. Це ж велич, розгорнена Божою рукою. В повітрі запах живиці, під горбом нижче „Веселки" басейн з зеленою водою, а біля нього засмалені сонцем літники. Зустрічаю п. Галичина. Складаю йому вислови подиву „за це відчування краси, що може напоїти спрагнене серце гомінкої людини". Він усміхається: — А скільки розчарувань довелось зазнати, скільки доноров від людей, що не бачили „Союзівки" — говорить його усмішка.

Але він діловий чоловік! Бере мене попід руку й опровадує по всьому хазяйстві. Тут зустрічає нас колега Іван Білинський. Разом оглядаємо приміщення, кімнати на виклади, закуплені прилади, знайомимось зі списком курсантів. Врешті залишаємось удвох та починаємо справжню конференцію на камені. Устійнюємо весь майбутній хід вихованого й навчального процесу. Постановлено поділити курсантів на групи за знанням мови та виконувати точно задуманий план. Крім ранніх годин надаємо ще вечірні для позашкільних вправ.

У ході нашої конференції запалюється вогонь, що огортає кожного вчителя, коли він починає свою працю, коли свідомість обов'язку володіє нею. Нам увижаються нові учні. Їх масмо навчити правдивої мови, їх маємо притягнути до української культури і захопити для українознавства. Їх душі — незнані нам таїнники. Але нам дана сила освічувати їх. Відчуваємо її й масмо надію здобути нових друзів.

Рухливий завідувач постачання п. Я. Балабан і його помічники канцелярії, п. Л. Гузар та панна О. Демидчукіна помагають нам своєю ввічливістю на кожному нашому новому кроці. Від усіх прихильність, що прийшли потрібні нам підручники Луцького — Рудницького, читанки Шкляки та „Слово Рідне" в достатній кількості. Так! Вони вистачають, щоб дати основу курсантам. На жаль, до бібліотеки не можна було придбати всіх запропонованих книжок, а їх теж потреба, бо лектура розбуджує зацікавлення, коли вона подана та насвітлена відповідно. Покищо вдовольняємось невеликим її запасом. Натомість масмо до диспозиції багато зошитів, а вправ в письмі велика потреба.

Зустрічаємо д-ра Л. Мишугу, що окреслює цей перший курс на „Союзівці" як нову ділянку праці УНСоюзу, який має не тільки почати її, але також розгорнути в майбутньому. П. Мишуга спеціяліст від історії нашої іміграції й тому запланував кілька викладів з тієї ділянки. Він задумує показати курсантам, як то їх діти й батьки вкладали в Новий Світ свое знання, свою працю. Довідуємось, що запрошено також професора К. Менніга на два виклади про українську літературу, щоб показати курсантам, як оцінює її американський науковий світ.

Після відкриття курсів д-ром Л. Мишугою, відбуваємо індивідуальну конференцію з кожним курсантом зокрема (26), довідуємося про їх зацікавлення і знання мови та розподіляємо їх у двох групах. Між курсантами маємо 8 з нової іміграції, що не мали нагоди вчитись українознавства, бо жили оподалік таборів.

Впродовж тижня ми вже зжились; хоч здебільшого ще тільки на лекціях гомонить українська мова, але всюди панує серед курсантів, бо зустрічає знамених українськими поздоровленнями та виспівує в лісі українські мелодії. Їх відношення до вчителів сердечне, а зацікавлення новими предметами замітне. Деякі використовують вільні вечори на пильну науку; в бібліотеці стрінете їх за книжками та записниками. Деякі вчаться декламації і під проводом учителів відбувають проби. Тут побачите й таких, що вивчили вже прикмети української листа та застосовують його форми в кореспонденції зі своїми рідними. Дехто підходить до вас з гордощами та заявляє: — Я вже написав по-українськи до батька. — Декому українська мова справляє великі трудноші, а проте не рахуються й вивчає буквар вголос до слуху й конторі товаришів. В бібліотеці побачите такі товарських групки.

До навчального пляну, що виконується за дзвінком між 8.30 та 1 год., додаємо ще короткі лекції співу й танків, що проходять самодільно. З-поміж курсантів студент Українського Музичного Інституту в Ню Йорку, Юрій Шуган обіймає провід в хорі, що має добрі голоси, студентка консерваторії в Шікаго, Е. Барабаш — фортепіяновий супровід, Олена Демидчукова, студентка Ганттер-колегії, ... науку національних танків. Обі групи вибирають собі старшин в особах: Оля Дигдалевич, Ю. Шуган, Тарас Шмагала, Тарас Шпікула, Богдана Шпікула.

УНСоюз цікавиться нашими лекціями; п. С. Федів накручує їх на плівці у вигляхах.

Після двох тижнів науки курсанти виступають перед публікою й батьками, що очевидні успіхом не жалують їм слів признання та слів радости. Самодіяльний хор, національні танки, деклямації О. Литвиновичівни (Франка „Притча про красу"), Ю. Шугана (Мельника „Є'с північ глухо") з'єднують захоплення публіки. Присутні редактори, представники товариств та старої іміграції оцінюють високо виступ курсу. У „Союзівці" вичувається піднесений настрій, курсанти збільшують зацікавлення до українознавства: українська мова сходить справа в уживанні поза школою. Дехто з гостей прислухується нашим лекціям при відчинених вікнах і звеpшено складає нам подяку за щасливі хвилини, що на них прийшлося їм довго ждати.

15 серпня відбулася стріча курсантів з пластунами й юнаками, що привезли з собою молодечу бадьорість і практичне українознавство. Їх гарна програма, на яку складались спів, музика, бандура, танки, вежі, скоки, показала курсантам наглядно, як здобувати успіх пильною працею й вірою в свої сили. Увечері курсанти і пластуни об'єднались у спільному виступі із співами, музикою і танками. Серденче зазнайомлення, щира зустріч і весела гутірка відзначили цей незабутній для всіх день.

Третій тиждень науки пройшов з великим, усвідомленим успіхом, при підготові до кінцевих іспитів.

Новий переселенчий закон закінчиться в грудні 1955 р.

На зборах Американських Добровольчих Організацій в середу 25 серпня ц. р. в Ню Йорку адміністратор нового переселенчого закону, так званого „Акту Допомоги Втікачам — "РРА" п. Скат Мек Лiод і його заступник п. А. Мікочі заявили, що вони мають повну надію, що переселенча акція на основі цього нового закону буде закінчена на рік раніше, а саме з кінцем грудня 1955 року. Як відомо, цей закон діє до кінця 1956 року.

На основі тверджень цих відповідальних керівників нового закону, всі переселенці, які підпадають під цей закон і відповідають вимогам імміграції, прибудуть до ЗДА перед закінченням 1955 року.

Адміністратор нового переселенчого закону заклинав усіх представників Добровольчих Агенцій співпрацювати з Губернаторськими Комітетами для прискорення переселенчої акції та й її зарядного переведення.

Під час тих нарад звітовано, що вже в Німеччині й Австрії вкладнано повний переселенчий апарат, який вже починає працю. Перевірка і переглад нових аплікантів на переселення буде дуже справна і ціла акція буде переведена прискореним темпом.

В нарадах цих брав від ЗУАДКомітету участь його екзекутивний директор д-р Володимир Галан.

З уваги на таку прискорену переселенчу акцію, ЗУАДК звертається до своїх відділів і представників у всіх стейтах з проханням негайно нав'язати зв'язок із губернаторськими урядами і післати до спеціяльно створених губернаторських комітетів для переселення одного представника, який буде там репрезентувати ЗУАДКомітет і українських імігрантів.

Намагання адміністратора нового переселенчого закону надати переселенчій акції великого темпа і закінчити її рік вчасніше, лише повинно підбадьорити всю нашу громаду до активної праці в ділянці переселення. ЗУАДКомітет вже має деяку скількість ашурансів. Але це не вистачає зовсім потребам. Управа ЗУАДК просить усіх людей доброї волі допомогти перевезти до ЗДА нову партію українських емігрантів. Для перевезення потрібно лише ашурансу із потвердженням запотребування на працю. Таку формальність може при доброї волі виконати кожний український американський громадянин.

Справа плегмена ще таким способом, що ЗУАДК має вже деяку скількість американських громадян, які підпишуть ашуранси. Потрібно лише уряду ... місце помешкання та праці для того ... відповідного запотребування на працю... сходу ... ЗДА ... та ... ЗДА. Це можуть дати і не-громадяни.

Тож і в інтересі всієї нашої громади і головно в інтересі допомоги нашим емігрантам в Европі треба негайно включитись в переселенчу акцію і своїм актом, чи то у формі виповнення ашурансу, чи офірування праці, або приміщення допомогти ЗУАДК розв'язати проблему українських залишенців.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Нова Українська Музична Школа.

У Филаделфії відчиняється у вересні нова Українська Музична Школа, зорганізована д-ром Антоном Рудницьким та під його керівництвом. Її назва: „Українські Професійні Музичні Курси". Предмети навчання — наука сольового співу (постава голосу й репертуар), фортепіян, скрипка, теорія і сольфеж, композиція, історія музики, віл початків до мистецької зрілости. Об'явлені піврічні і річні іспити та видача свідоцтв. Серед учительського збору, крім д-ра Рудницького і Лідії Бульби, бачимо імена таких передових українських артистів музик як оперова співачка Марія Сокіл та скрипак Ярослав Миґасюк.

Справжньою несподіванкою й новиною цієї нової школи є її заява, що „Українські Професійні Музичні Курси уприявлені видавати повні стипендії до одного з передових американських каледжів, Сен Луїс Інститут оф Мюзік. Абсольвенти Українських Професійних Музичних Курсів зможуть одержати учительський диплом („Тічінґ Сертіфікейт"), признаний в усіх стейтах.

Осягнення таких привілеїв — тим паче для української установи — факт першорядного значення, бо українській молоді, яка вивчає музику, він відкриває далекі можливости у цій ділянці нових, приданий американській батьківщині.

І. Н.

Мінеаполіс, Мінн.

Українські мистці на добру ціль.

Для помочі на побудову Храму-Пам'ятника: одного в Савт Ваунд Брук, Ню Джерзі, на пам'ятку 7.000.000 душ українців, замучених страшним штучним голодом в Україні 1932-33 рр., а другого — в Парижі, Франція, — група українських мистців Міннеаполісу й Ст. Пол, Міннесоти, під керівництвом артиста Української Опери Олександра А. Мартиненка, влаштовує два концерти:

Перший, у суботу, 11-го вересня ц. р., о 7.30 год. вечері, в „Давнтавн У. М. С. А." в Ст. Пол, а **другий**: в неділю, 19-го вересня ц. р., теж о 7.30 год. веч. в залі „Фирст Конґреґейшанел Чирч" в Міннеаполісі, Мінн., з багатою програмою. В концертах беруть участь: артист української опери Олександер А. Мартиненко й Євгенія Вереньска, Оксана Брянь, Іна Вдовенко, Софія Карабай, Кроток, Любов Мартиненко, Зоя Мельниченко, Лідія Мікс, Валентина Миколаєнко, Олександра Мукіна-Лен, Ніна Паценко й Валентина Соколівська та панове: Ярослав Корсунський, Микола Пащенко, протодиякон о. Микола Поліщук, Ростислав Серафимович і Мішаний Хор під управою протодиякона о. Миколи Бриня. Програма складається з сольо-співів, сольо - скрипки, сольо піяно, хору і деклямації. Адміністратори: М. Златоуст, О. Мельниченко, О. Миніченко. Сендвик: М. Черевань. Віримо, що на таку добру ціль відгукнуться наші славні мистецькі сили, що розсіяні по цілому світові.

Протоєрей Андрій Кість.

З наших буднів

ПСУЮТЬ НАМ ПРОПАҐАНДУ

Кожна поява в Союзівці свіжого числа „Свободи" викликає в гурті „верандузиих" політиків довготривалі, інколи досить цікаві дискусії...

— Ті поляки від якогось часу псують нам цілком визвольну пропаґанду, — каже добродій, новакно заангажований в громадсько - політичній роботі.

— Ми мусимось, прієсно, влаштовуємо кошто вні здвиги - маніфестації, а наслідки: в найкращому випадку — привітальноспівчутлива телеграма від якогось достойника та відмічення справи у Конґресовому Протоколі. Це вже особливий успіх, якщо про такий здвиг появиться на три-готири рядки згадка у „Ню Йорк Таймс". А в них, поляків?... Втікне їм із корабля якийсь Кліновіг, ги іншпий Панутник, та й відразу робиться шум на цілий світ, на всю Америку: сензаційні новідомлення, репортажі, фотографії, вступні статті на цю тему у найбільших щоденниках, одним словом — пропаґанда, як золото, що кожного електризує, хватає за печінку! В порівнянні з такими намацальними фактами — наші протести й маніфестації виходять дуже блідо...

— Дозвольте, а гому вони мали б псувати нам пропаґанду?.. — заговорив інший політик, що, схиливши голову в газету, пробував уже засипляти.

— Як то — гому? Та ж довбаємо в уха тим американцям уже стільки років, що наші брати в краю — всі антикомуністи, всі настроєні революційно і ждуть лише на гасло, щоб завалити зненавиджену, гервону тиранію!

— Ну?..

— Та й ну! То ж ці самі американці хіба мають право запитати нас: „Якщо у вас, в краю, всі антикомуністи, то гому хоч один, для фасону, не втеге сюди і не заговорить до вільного світу від імені тих революційних мас?"

Засипляющий політик замовк, а забрав слово представник старшої еміґрації:

Велл, то є справа така: наші не мають доброї нагоди. Як гитаєте в газетах, поляки, переважно, скагуть з шіфів до води, а наші шіфами не їздять...

— Ех, гому там не мають нагоди! — махнув рукою політик г. І. — Були ж тут, в Америці, різні делеґації та представництва, дипломатигні, торговельні і мистецькі, але нікому якось не прийшла охота рискнути і — вибрати свободу.

— Між нами і поляками є одна основна різниця, — сказав, відважуючи кожне слово, інженер з Харкова. — В той гас, коли ми всі тотально втікали на Захід, вони, поляки, тотально верталися додому. Ми вже не мали жадних ілюзій до Совєтів, вони вірили ще в свою „Людову Польщу". Тепер розгарувалися та й один по одному втікають, мов щурі із потапаюгого корабля...

— Шановні панове забуваєте ще про один момент! — заговорив піднесеним тоном молодець, що, між іншим, знаменито „стинав" у відбиванці. — Це ж, власне, українці були перші, що вибрали свободу! Це літом 1947-го року рейдуюгі відділи УПА перейшли із зброєю в руках із Закерзоння аж до Баварії, щоб сказати світові правду про Україну. А яка була реакція т. зв. вільного світу? Чи присвятив він тій героїгній епопеї хог стільки уваги, скільки присвячує тепер одному пану Кліновигу?.. А пригадайте собі, як привітала своїх героїв сама ж наша політигна еміґрація! Це ж ваша партійна газета охрестила їх дезертирами! — впало з уст молодця важке обвинувачення, на адресу солодко дрімаючого політика г. 2.

Той рантом, схопився на рівні ноги:

— Пане, я вас дуже перепрашаю! А що зробила потім ваша партія?..

Скінчилася дискусія. Погиналося віге.

Ікер.

Зі Спорту

ПЕРЕМОГИ — „УКРАЇНИ" І „ТРИЗУБА"!

Торонто. — Наші команди добули в першенствах Н. Ліґи Онтеріо дальші цінні перемоги. УКРАЇНА — добула 3 точки проти мінус 1, вислідами 1:1 і 2:0 проти лідера табелі — ІТАЛІЯ ФЦ. Україна справившись з Італією, має „відкриту дорогу — до першенства", та мусить добути 4 точки із трьох матчів: Вайт-Іґолс, Тризуб і Гакоаґ в Монтреалі. Олстер перемагаючи Ст. Ендріюс 5:1, команду — яка одинока високо розгромила Італію 4:0, вийшов на нового лідера табелі, маючи тотально 27 точок. УСК ТРИЗУБ — вигравши проти Вестінґгавз Гамілтон 2:0, добув можливість взяти 5-те місце. Поляки Вайт-Іґолс, стративши матч 0:1 до Олімпії, не мають шансів вдержатись в Н. Ліґі. Інші висліди: Гунґарія - Вестінґгавз 1:0, Монтреал Гакоаґ-Олімпія 3:1, Гунґарія-Вайт Іґолс 3:2. Черґування табелі:

1. Олстер	гор. 20	точок 27—13	воріт 48—27
2. Італія	20	26—14	47—29
3. СТ УКРАЇНА	17	24—10	40—28
4. Гунґарія	19	23—15	31—29
5. Гакоаґ	15	18—12	37—26
6. УСК ТРИЗУБ	17	18—16	43—38

дальші місця: Олімпія 16 точок., Ст. Ендріюс 15, Кенедієнс 13, Вестінґгавз 10, Вайт-Іґолс 8.

ТРИЗУБ — ВЕСТІНҐГАВЗ 2:0

Торонто. — Команда Тризуб добула черґову перемогу над гостями ВЕСТІНҐГАВЗ ГАМІЛТОН. Вислід устійнено уже в першій пів-грі на 2:0. Ворота добули ТРЕСКАН і СКОЦЕНЬ II по 1. Зустріч пройшла на Бродвю. ТРИЗУБ переміг черґово: Олімпію 1:0, реміс до Гунґарії 1:1, Ст. Індріюс 2:0 і Вайт-Іґолс 5:1.

УКРАЇНА — ІТАЛІЯ 1:1.

Торонто. — Перший матч відбуто на Фред Гамілдон грищі, де добудовано спеціяльну додаткову трибуну на 800 місць. На грищі зібралось поверх 6000 глядачів, коло 1,500 повернули від каси без квитків вступу! До 5-хвилини гри — був уже устійнений вислід 1:1. Ворота добули Пізутті в 3 мін. і ЛЕСЮК в 5 мін. Добра захорона Мисаковича побита рішенням судді п. САДЛЄР — який визнав, що мя'ч своїм об'ємом перейшов лінію. По вільнім посереднім за фавл на Дичківським, ЛЕСЮК находить дорогу побити захист голкіпера Кантанутті.

РЕВАНШ — ВИГРАЛА УКРАЇНА 2:0.

Торонто. — Відплатні змагання Україна - Італія зібрали рекордове число глядачів поверх 800 осіб. Чистий дохід 4,759 дол. Зустріч проведено на грищі Бродвю. Україна припечатувала фініш Італії втратою 9 точок, за 15 днів в 5-ти матчах. Перша половина нерішена 0:0. Італія мала дві догідні шанси ведення, але м'ячі настрілено на воротаря України Мисаковича. Брилантова оборона Мисаковича по фавлі заложника України, Вртіка на змагуні Пізутто — нівечить останню можливість чемпіона стрільців Сцябла та Італії. Молода команда Італія мусить уступити рутині червоно-чорним. Останні 20. мін. рішають перемогу. Від посереднього вільного копу Л. Дичківського — ГАВА рабує цінний м'яч, та веде Україну до перемоги. Другі ворота добуває з 30 м. В. Дичківський. Італія і Олстер скінчили гри, Україна має ще 3 стрічі, та Гапоель практично і активно загрожує СТ Україна, кромі Олстеру на дорозі до чемпіонату.

Богдан Прудиус.

Німецькі протестанти борються за своє життя в Східній Німеччині

Івенстон, Ілл. — Промовляючи на другій асамблеї Світової Ради Церков, німецький протестантський єпископ з Берліну Ф. К. О. Дібеліюс, сказав, що німецькі протестанти під комуністичним режимом у Східній Німеччині „продовжують боротьбу за своє існування", бо комуністичний матеріялістичний режим виступає однаково проти всіх релігій. „Якщо релігійне життя 15 мільйонів німецьких протестантів заломиться, сказав єпископ Дібеліюс, то весь протестантизм в Европі буде в небезпеці. Це є питання життя або смерти". Західня Німеччина робить все, щоб допомогти протестантам у Східній Німеччині, але її засоби обмежені, бо вона мусить допомагати 10 мільйонам німецьких втікачів, і тому християни в Німеччині звертають свої очі до вільного світу поза Німеччиною. Єпископ Дібеліюс промовляв під час дискусії про допомогу політичним втікачам у світі. Статистика говорить, що в світі є понад 40 мільйонів втікачів, які потребують допомоги. Багато з тих втікачів живуть у такій нужді, що деколи вириваються їм з уст слова про те, що Бог вже забув про них. Дібеліюс сказав, що, хоч Німеччина політично поділена, Христова Церква одна. „Євангелицька Церква в Німеччині — це символ єдности", — заявив єпископ Дібеліюс.

Англійський уряд радить над важливими справами

Лондон. — На п'ятницю 27 серпня Черчил скликав засідання англійського кабінету, на якому, поруч із поточними справами, мають розглядати такі три найважливіші тепер для Англії справи: 1) конференція для Південно-Східньої Азії, що має розпочатись в Манілі 6 вересня ц. р., 2) конфлікт із Грецією в зв'язку з Кипром і 3) ситуація довкола західнього пакту Оборонної Спільноти. Тому, що на конференцію в Манілі виїздить державний секретар Доллес, вибирався туди також Іден. Але невідомо, чи зважиться він виїхати з Лондону в зв'язку з кризою довкола пакту Оборонної Спільноти, що його мабуть в найближчому тижні відкине французький парлямент, створюючи складну і поважну ситуацію для всього Заходу. Щодо проблеми Кипру, то Англія рішуче противиться, щоб Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй включила на свій денний порядок скаргу Греції. Англійці твердять, що більшість греків, мешканців Кипру, воліють перебувати під англійською адміністрацією, яка дає їм працю і стягає малі податки, аніж перейти під владу грецького уряду з перспективою безробіття і високих податків. Також вся турецька меншина на Кипрі проти приналежности до Греції. Англія так само рішуче відкидає пропозицію грецьких націоналістів перевести на Кипрі всенародний плебісцит.

Неру знову атакує політику ЗДА

Ню Делі. — Прем'єр Індії Неру, промовляючи в індійському парляменті, висловив острах, що заініційований З'єдиненими Державами оборонний пакт для Південно-Східньої Азії „принесе більше шкоди, як користи". Колективні пакти, заявив він, оправдані тільки тоді, коли вони зменшують напруження у світі і поглиблюють настрій загального миру. При цій нагоді Неру знову подав за приклад доброго пакту — пакт, що його він уклав про Тибет з комуністичним Китаєм, і прославляв Чу Ен-лая за „миролюбне" становище, проявлене під час відвідин в Ню Делі. Неру знову пригадав п'ять точок, які мають запевнити мир і безпеку народам (признання взаємної суверенности і непорушности території, заява неаґресії, невтручання в внутрішні справи інших держав, взаємні користі на плятформі рівноваги і мирне співіснування) і поручав, замість колективного пакту для південно-східніх країн Азії з участю ЗДА і західніх европейських держав, Австралії і деяких азійських держав — пакт з комуністичним Китаєм і п'ятьма „Коломбо-" державами (Індія, Цейльон, Бурма, Індонезія і Пакістан) на плятформі вичислених п'яти точок. Лідер 60 мільйонів „недоторканих" в Індії, колишній міністер в уряді Неру, Амбедкар, закинув Неру в парляменті, що він з упередженням ставиться до всього, що американське, і веде свою політику по лінії, приємній для комуністів.

Досліджують таємницю смерти специяліста від керованих стрілен

Квібек Сити, Канада. — Канадійська поліція наказала перевести секцію тіла родженого в Англії спеціяліста Оллена Пола Ричардса, щоб довідатися, чи він загинув від припадку, чи від зловмисного побиття. Спочатку поліція припускала, що Ричардс загинув від удару коня, бо його голова була розбита. Але пізніше вигринуло припущення, що хтось побив Ричардса, вимагаючи від нього виявити таємниці керованих стрілен, над якими впродовж двох тижнів працював. Провінційна поліція пошукує за можливим вбивником, а федеральна поліція досліджує, що робив Ричардс впродовж двох тижнів в фабриці керованих стрілен в місцевості Валкартьє, Квібек. Федеральна поліція старається вияснити, які таємниці міг знати Ричардс. В суботу, коли він згинув, повідомлено, що керовані стрільна, є вже в останній стадії викінчення.

ТАРЗАН, ч. 3333. Остерігай тесь.

"THIS IS NOT THE WAY TO MY HOME, TARZAN," DORIA MURMURED. "NO," HE REPLIED. "YOU WOULD NOT BE SAFE THERE SINCE YOUR FATHER'S ARREST."

"WE ARE TAKING YOU TO THE HOUSE OF LOYAL FRIENDS," HE REASSURED.

AS THEY APPROACHED AN INTERSECTION, THE SOUND OF MARCHING FEET STOPPED THEM. "BACK!" WHISPERED TARZAN. "IT'S THE WATCH MAKING ITS ROUNDS."

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

— Тарзане, це ж не шлях до мого дому, — шепнула Дорія. — Ні, відповів Тарзан.

— Ви не були б там безпечні після заарештування вашого батька.

— Ми ведемо вас до дому льояльних приятелів, — запевнив Тарзан.

Коли вони зблизилися до роздоріжжя, їх затримав тупіт маршуючих ніг. — Назад!, — шепнув Тарзан. — Це варта робить свій обхід.